

TÕUSEV NOORUS

NR. 3 * 1937
A P R I L L

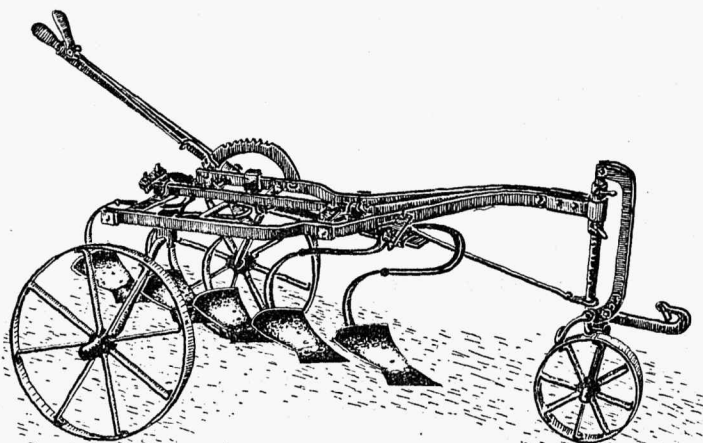
Kõik ettevalmistused on tehtud, heki istutamine võib alata.

VÄLJAANDJA
PÕLLUTÖÖKODA

Uudisena

oleme lasknud oma vabrikust müügile

kultivaator-koorija.

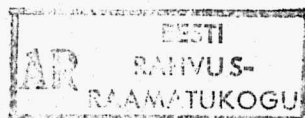
See on praegu ainuke sellesarnane põllutööriist, millega põllumees saab oma põllult hävitada täielikult umbrohu, kui ta seemendab ja koorib kõrre kultivaator-koorijaga.

Kultivaator-koorija ratab 100% seemet maasse.

Põllusöömashinate ja -riistade vabrik

D. Lõhmus ja pojad

Rakveres, Parkali tän. 4, tel. 3-38.

Jüriöö mäss.

Aug. Helistvee.

Jüriöö mäss — eestlaste suur vabas-
tamise katse 1343. a. sai oma alguse
Harjumaalt. See Eestimaa osa kuulus tol
ajal Taani võimu alla. Et kuningas elas
kaugel, siis talitasid mõisnikud rahvaga
oma äranägemise järgi, mispärast talu-
poegade elu oli äärmiselt vilets ja orjus
väljakannatamatult raske. Harjumaal si-
gis mässukatse mõte ja levis suure sala-
duse katte all üle kogu riigi. Ed. Born-
höhe „Tasuja“ järgi sai mässajate juhiks
üks vaba talupoeg Jaanus, kelle talu põ-
letati maha ja kelle isa viidi lossi vang-
ikambrisse, kuhu see suri. Jaanus van-
dus kättemaksu sakslastele ja selle teos-
tamiseks käis ise maad mööda ringi õhu-
tades rahvast üles mässule, mis pidi al-
gama 1. mail. Olude sunnil algas mäss
8 päeva varem, s. o. jüriööl 23. aprillil.
See enneaegne algus tõigi eestlastele
kurva tagajärje. Eestlased olid abi palu-
nud ka venelastelt ja rootslastelt, mis aga
jõi hiljaks, mässu enneaegse alguse tõttu.

Mässu alguse ööl süüdati üle kogu
maa mäekinkudele põlema tuled, mis
kuulutasid suure võitluse algust. Nii olid
eestlased vareminigi mässu alguseks
märku andnud. Tormati mõisatesse ja
lossidesse, surmati sakslased, kes kätte
saadi. Lõpuks oli võitja Tallinn ja siis
oleks maa vaenlastest puhas olnud. Ent
saanud Tallinna alla, saabub Liivi ordu-
meister Paidesse, et mässu vaigistada.

Ordumeister kutsus Eesti neli kuningat
või saadikut Paidesse läbirääkimisele.

Kuningad läksid lossi paha aimamata,
kuid langesid seal inetu sõnamurdmise
ohvriks. Nüüd oli ordumeistril kerge jagu
saada juhtideta jäänud eesti mässulis-
test. Tallinna all langes ka Jaanus, keda
kutsuti mässajate poolt „Tasujaks“.

Eesti malev oli nüüd täiesti purustatud
ja rahvajuhid surmatud. Ahastus ja lein
oli tervel maal.

Kuid eestlaste visa lootus, kord pää-
seda vabadesse andis jõudu ning 1918. a.
küünlakuul, vingel talipäeval, jõudiski
Kalev koju: „oma lastel õnne tooma, Ees-
ti põlve uueks looma.“

Eesti iseseisvuse ajal võeti kombeks
pühitseda jüripäeva ja põletada jüriöö-
tuld meie esivanemate vahvuse ja kang-
elasteo märgiks. Kuigi mäss ei andnud
eestlastele ihaldatud vabadust, oli see
siiski suur kangelastegu, kus võideldi
viimse võimaluseni.

Siin meelestub ka Ed. Bornhöhe „Ta-
sujast“ Jaanuse kaju, kes, surmanud Lo-
dijärve lossis oma noorepõlve sõbra Oo-
do isa vangistamise pärast, sööstus kohe
Tallinna alla, kus langes.

Nüüd, kus jüritule põletamine ja jüri-
päeva pühitsemine tahab unustusse jää-
da, peaksime siiski pühitsema vähemalt
jüriööd.

Kinkudel loitvad tuled sunniksid noori
mõtlemata 1343. a. jüriööl loitnud tuledele
ja see looks meisse noortesse kangelas-
vaimu ja isamaa- ning esivanemate ar-
mastust.

Kas Maanoorte liikumine on tarvilik.

Oskar Kolk.

Meie Maanoorte liikumine pühitseb tänavu kümnendat aastapäeva. Selle lühikese aja jooksul on nendest mõnest üksikust maatulundusklubist, mis kümne aasta eest asutati, kasvanud välja suur ja võimas maanoorte liikumine. Näib, et sellel seemnel, mille meie Maanoorte liikumise isa agr. J. Ümarik Põhja-Ameerika Ühendriikidest kaasa tõi, on olnud suur külviväärtus. Kümme aastat hiljem ei sarnane saak küll enam seemnele, kuid meie teame, et iga vili, mis võõras meie mullale, ilmastikule ja muudele kasvutingimustele, peab ümber kohanema meie oludele, kui ta tahab kasvada. Seepärast ei maksa ka kellelgi imestada, et esimestest asutatud maanoorte organisatsioonidest — maatulundusklubidest — on kasvanud meie maanoorte ringide tihe ja arvukas võrk. Maanoorte liikumise sünd ja selle kujunemine on olnud niivõrd võimalik, kuivõrd palju on olnud maahingega noorte ideaalide eest võitlejaid. Sündimisega ei saadud veel liikumisele eluõigusi ega tarvisminevat tunnustust ühiskonna poolt, vaid see tuli saavutada tööga. Tööga võib lugupidamist ja tunnustamist saada vaid sellelt, kes tööd armastab, sellest lugu peab ja selles näeb kõigi eluideaalide teostamist. Meie haritlaskonnas on vähe neid inimesi, kes maatöö vastu suuremat huvi tunnevad või sellest erilist lugu peavad. Seepärast ei ole täieliku tunnustuse saamine olnud kerge ülesanne.

Kümne aastaga on maanoorte liikumine saavutanud siiski rohkem, kui mõni julgemgi maanoorte liikumise rajaja algul unistada julges. Maanoorte liikumine on ehitatud alt üles. Algul tekkisid ringid kohtadel, siis loodi maakondlikud kesksed ja lõpuks I maanoorte kongressil Arka Põllutöökooli juures Virumaal Ülemaaline Maanoorte Ühendus ja Maanoorte Organisatsioonide Keskkomitee. Ka maanoorte liikumise sisuline külg on täienenud. Maanoorte töö sisuline väärtus oli alguses sõltuv kohtadel sellest,

kui palju huvi ja armastust kohalikud juhid olid suutnud maanoorte liikumisesse panna. Puudusid üldised juhised ja ühtlustavad töö abinõud. Peab tunnustama, et siin on põllumeeste kutseesindus — Põllutöökoda — teinud kõik, mis vähegi oli tema võimuses. Kutsudes kokku maanoorte kongresse, korraldades maanoorte juhtide kursuseid, kirjastades maanoorte tööjuhiseid, pannes ametisse maanoorte eriteadja, hiljem nõuniku ja viimaks kümne aastase juubeli kingina andes meile, maanoortele, oma ajakirja „Tõusva Nooruse“, võime tunnustada, et Põllutöökoda on loonud eeldused oma tööd maanoorte ringides süvendada ja põhjalikumaks muuta. Maanoorte liikumine oma kümnendal tegevusaastal on jõudnud sanna- maale, kus noorte organiseerimine on juba riiklikku kaitset ja tunnustamist leidnud. Kui nüüd noorte organiseerimine ja noorte organisatsioonidele sisu ja mõtte leidmine on päeva-ülesandeks, ei saa ükski maaideoloogiast häälestatud noorte tegelane ja maanoorte liikumise mõtte kandja külmaks pealtvaatajaks jääda, kuidas sünnib eesti tõsva põlve mehiseks ja tugevaks kasvatamine.

Meie maanoorte liikumise üllas mõte ja eesmärk lähtub seisukohast — meil on vaja kasvada tublideks põllumeesteks, headeks riigikodanikeks, oma vaimult ja rahvuselt terveteks naisteks ja meesteks, auks oma kodumaale, kodule ja paremale tulevikule.

Meie peaksime oma hariduspoliitika seadma nii, et annaksime tervele oma noorsoole tubli põllu- ja kodumajandusliku hariduse. Riigi- ja rahvamajanduslikult on tähtis, et kõik põllumehed oleksid tublid, oma elutööd ja kutset mõistvad inimesed. Kuidas saavutada seda?

Maanoorte liikumine peab neid ülesandeid lahendama. Ta peab teenäitajaks ja vaimustuse tõstjaks olema. Ta peab maahinge istutama noortes ja ma-

armastust tõstma ning kasvatama. Maanoorteritingid on saanud maavaimu kandjaks — selle vaimu kandjaks, mida meil nii vähe on, mida aga just rohkem olema peaks. Ilma vaimuta ei ole kasu headest teadmistest ega oskustest. Meie oleme saanud oma organisatsioonile riikliku tunnustuse, aga sellest on siiski veel vähe. Kui peetakse tarvilikuks noorte põllumeeste teadlikku kasvatamist, kui tahetakse Eestile alusmüüri põllumeestest täiesti teadlikkudest riigikodanikkudest, kes üle kõige armastavad oma maad ja kes oskavad seda harida, siis ei pääse ükski meie noorte haridusolude korraldaja mööda ühest tõsiasiast ja nimelt sellest, et kõigis maanoorte organisatsioonides peab maatulundus väärikal kohal olema. Mõtlen siin maanoorte organisatsioonide all kõiki maal asuvaid noorte organisatsioone, alates skautlikkudega ja lõpetades teiste noorte organisatsiooni-

dega. Kui nad maal asuvad ja tegelevad noorte kasvatamisega, peavad nende töökavad olema tingimata sisustatud ka maatulunduslike tööaladega. Teisi tööalasid võetagu niipalju, kui see noorele tõeliselt kasulik on ja tema tubliks ja teadlikuks riigikodanikuks kasvamiseks tarvis läheb. Oleks mõttetu pakkuda maanoortele ainult teadust, usku, kunsti ja kirjandust ning muid üldhariduslike alasisid ja unustusse jätta või pealiskaudselt puudutada maatulunduslike küsimusi. Maanoorteritingid on niikaua täiesti õigustatud ja oma ülesandeid taotlevad, kuni veel teised noorte organisatsioonid maal ei ole võtnud maatulundust ja kodumajandust oma töökavas väärikaks tööülesandeks. Sünnib see kord, siis võib põllumeeste kutseesindus tunnistada neid noorte organisatsioone vastavateks maaludele ja põllumeeste tõusva põlve võib täie julgusega nende kasvatada usaldada.

Tegelikud tööülesanded tänava kevadel.

Agr. E. Nugis.

Suvisel perioodil langeb pearõhk organiseeritud maanoorte töös koduste tegelikkude tööülesannete lahendamisele. Esikohal on siin tööettevõttet taimkasvatuse alal. Harilikult valitakse suvine tööala ära juba talvel ja omandatakse siis ka vastavad teoreetilised teadmised sel alal, et kevadel töö võiks alata takistamatult. Järgnevas vaatleme lähemalt mõningaid suviseid tööalasisid ja nende teostamisele asumise võimalusi käesoleval kevadel.

Köögiviljakasvatus.

Köögiviljakasvatus on kujunenud maanoorte organisatsioonides kõige enam levinud tegelikuks tööülesandeks. Ja seda päris põhjendatult. Köögiviljakasvatuse oskus on tarviline igale inimesele, isegi sellele, kes siirdub maatöö juurest mõnele teisele alale. Põllumajandusse tegutsema jäävatele noortele annab köögiviljakasvatuse tööüles-

ande teostamine kindla aluspõhia taimkasvatustegelikkude oskuste alal. Kes oskab kasvatada hästi köögivilja, sellel on võti käes ka muude põllukultuuride korralikuks kasvatamiseks. Sellepärast peame püüdma maanoorte tööd korraldada nii, et iga liige vähemalt ühel suvel tegeleks köögiviljakasvatusega.

Kui on tegemist hiliuti asutatud maanoorte organisatsiooniga, kus suurem hulk liikmeid on valinud tööülesandeks köögiviljakasvatuse, siis on tarviline enne aiatööde algust, s. o. kas aprilli teisel poolel või mai algul korraldada sellesse töörühma kuuluvatele liikmetele tegelik kursus. Selleks kutsutakse kohale aiandus- või maatulunduskonsulent, põllutöökooli aianduse õpetaja või aiandusringi assistent, kes kõik heameelega kursuse juhendamise enda peale võtavad, kui aja suhtes aegsasti on kokku lepitud. Kursus ei tarvitse olla pikk, jätkub mõnetunnilisest kestvusest. Siin

Assikvere maanoorteringi rahvantsu rühm. Vasakult kolmas juhataja prl. H. Jürgenson.

tuleks noortele näidata tegelikult, kuidas aiaaamad ette valmistada ja aiatööriistu käsitada, kuidas peenraid valmistada ja üksikuid köögivilja liike külvata.

Niisugusel tegelikul kursusel õpitakse mõne minutiga enam kui õpperaamatute kaudu ja teoreetilisel kursusel tundide jooksul.

Kui on tegemist aastaid töötanud maanoorteringiga, kus enamikul liikmetel köögiviljakasvatus on juba olnud tööalaks ja tänavu sellega kavatsevad tegeleda ainult üksikud nooremad liikmed, siis võib tegeliku kursuse korraldamine jääda ära. Ringi vanem peaks määrama niisugusel korral igale köögiviljakasvatatajale abistajaks ühe vanema liikme, kes õpetaks algajale tegelikke töövõtteid.

Köögiviljakasvatuse tööülesannet on võimalik lahendada alg-, keskmises ja kõrgemas astmes. Noorematele liikmetele on jõukohane algaste, kuna keskmise ja kõrgema astme valivad juba edasijõudnud noored.

Igal köögiviljakasvatatajal tuleks muretseda vastav tööjuhise, mis on kirjastatud Põllutöökoja poolt ja maksab 10 senti. Põllutöökojale tuleks saata rahas või postmarkides tööjuhiste hind, siis saadetakse need välja postikulu juurde arvamata. Samuti on võimalik tellida ka kõiki teisi seni kirjastatud tööjuhiseid.

Köögiviljaseemned tuleks muretseda ühiselt, siis on võimalik saada äridelt tunduvalt hinnaalandust.

Suvenisukasvatus.

Kokkuleppel Ülemaalse Maanoorte Ühendusega korraldab E. Nisukasvatatajate Ühing eeloleval suvel maanoortele nisukasvatuse võistluse. Võistlusest võivad osa võtta kõik Põllutöökojas registreeritud maanoorte organisatsioonide liikmed. Suvenisukasvatus on mõeldud kõrgema astme tööülesandena ja sellest soovitage osa võtta edasijõudnutel maanoortel, kellel on võimalik kasutamiseks saada nisukasvatuseks kõlblikku maa-ala.

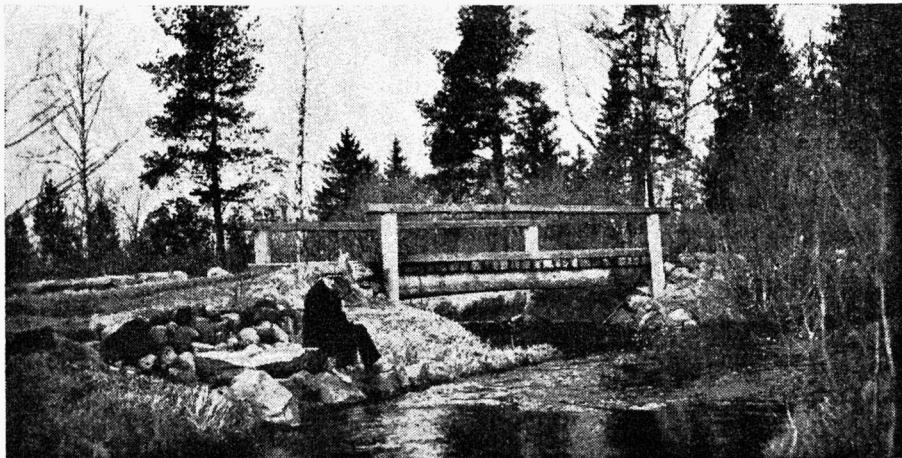
Võistluse tingimused on järgmised:

1) Suvenisu alla võetava maa-ala suurus peab olema 25 aari (2500 ruutmeetrit). Seemneks tuleks tarvitada Diamant nisusorti. Seeme ei tarvitse olla tunnustatud seemnepõllult, vaid võib tarvitada ka järelkõlvitud saadud seemet. Enne seemne külvamist tuleb määrata selle puhtuse ja idanevuse % ning 1000 tera kaal.

2) Suvenisu põllu asukoha, samuti ka väetised, maaharimise tööd, külvataja, hoolitsemise tööd jne. valib iga võistleja oma äranägemise järel.

3) Sügisel, pärast koristamist, tuleb suvenisu peksta hariliku viljapeksumasinaga, terad puhastada ja kaaluda. Põhu eraldi kaalumise ei ole nõuetav,

Ilus on vaadata kevadvete mängu.

vaid põhu ligikaudse kaalu saame korrutades terade kaalu 2-ga.

4) Nisukasvatamisega ühenduses olevate andmete ülesmärkimiseks ja tasuvuse arvestamiseks kasutatakse Põllutöökoja kirjastusel ilmunud maanoorte „Taimekasvatuse arvestusvihikut“. Kõik andmed tuleb sisse kanda õigesti. Kui selgub, et on sihilikult antud ebaõigeid andmeid, kustutatakse nisukasvataja võistlejate nimekirjast.

5) Koha peal kontrollib ja hindab võistlusest osavõtja tööd maatulunduskonsulent või tema asemik, ringi vanem ja maanoorteringi poolt määratud kolmeliikmeline komisjon.

6) Korralikult täidetud arvutusvihik ja 5 kg. raskune proov suvenisu saagist tuleb saata hiljemalt 1. nov. 1937. a. E. Nisukasvatajate Ühingu (aadr.: Tallinn, Pikk tän. 40), et oleks võimalik saada saagi väärtuse kohta andmeid.

7) Lõpphindamist toimetab 3-liikmeline komisjon, kuhu kuuluvad: ülikooli põllumajanduse teaduskonna, E. Nisukasvatajate Ühingu ja Põllutöökoja esindajad. Hindamisel võetakse arvesse:

- a) kasvatamise tehnikat,
- b) saagi suurust,
- c) saagi väärtust,
- d) tasuvust.

8) Võistluse auhindadeks annab E. Nisukasvatajate Ühing 500 krooni, mis jagatakse võistlusest osavõtjate vahel, võttes aluseks lõpphindamisel saadud

hindamispunktide kogusumma. Auhindade suurused on ette nähtud järgmised: I auhinnad a kr. 30, II auhinnad a kr. 20, III auhinnad a kr. 10.

Nisukasvatuse võistlusest osavõtjaid palutakse teatada oma nimi ja aadress Põllutöökojale hiljemalt 1. maiks s. a. Ühtlasi tuleks juurde märkida, millisesse maanoorte organisatsiooni võistleja kuulub. Kirjandusest on soovitav nisukasvatuse üle lugeda „Põllumehe käsiraamatu“ II osa, lhk. 45—57.

Kanepikasvatus.

Põllutöökoda teostab eeloleval hooajal kanepikasvatuse tasuvuse uurimist, et saada reaalseid andmeid kanepikasvatuse võimaluste ja tasuvuse kohta.

Kanepikasvatus, tasuvuse uurimise otstarbel, sünnib organiseeritud maanoorte jüures järgmistel tingimustel.

1. Kanepit tuleb kasvatada maalal, mille suurus 10 aari (1000 ruutmeetrit). Kanepit ei ole mõtet külva ta harilikule põllumaale, vaid selleks tuleks valida kas aiamaa või ülesharitud madalsoo.

2. Külviks vajalise kanepiseemne saavad maanoored Põllutöökojalt tasuta.

3. Kanepikasvatust tuleb teostada Põllutöökojalt saadud juhiste kohaselt. Tasuvuse uurimiseks vajaliste andmete saamiseks tuleb täita vastav arveleht.

4. Korralikult arvelehte täitnud kanepikasvatajad saavad preemiaid.

5. Kanepikasvatusest osa võtta soovijatel maanoortel palutakse teatada oma nimi ja aadress Põllutöökojale hiljemalt 1. maiks s. a.

Kuna kanepi turustamiseks on kindlad võimalused, siis võiksid selle alaga tegeleda maanoored, kellel sobiv maaala olemas. Töö kuulub oma iseloomult maanoorte töö kõrgemasse astmesse ja selle võiksid oma ülesandeks valida edasijõudnud noored.

Kanepikasvatuse üle on soovitav vastavat kirjutust ajakirja käesolevast numbrist lugeda ja „Põllumehe käsiraamatu“ II osa, lhk. 197—199.

Heinaliikide vaatluslappide rajamine.

Möödunud aastal saadeti kõigile maanoortele, kes olid huvitatud põllumajanduse tähtsamate heinaliikide tundmaõppimisest, Põllutöökoja poolt tasuta komplekt heinaseemneid ühes vaatluslappide rajamise juhiseega. Ka tänavu on võimalik heinaseemneid saada. Soovijail palume teatada nimi ja aadress Põllutöökojale hiljemalt aprillikuu jooksul.

Kanakasvatus.

Käesoleval kevadel saab kanade sugulavatest haudumismunade ja päevaste tibude ostmise puhul hinnaalandust: haudumismunalt a 5 senti ja päevaselt tibult a 15 senti. Alghinnad on kanade sugulavades olenedes materjali väärtusest: munad a 20—10 senti, tibud a 50—40 senti. Seega saaksid maanoored kanade tõumaterjali hinnaga: munad a 15—5 senti, päevased tibud a 35—25 senti. Sellele tuleb lisaks veel saateja pakkimiskulu, kui mune ja tibusid ei viida ära sugulavast isiklikult.

Kanakasvatuse sugulavade nimekirja võib näha kohaliku maatulunduskonsulendi juures.

Koduümbruse kaunistamine.

Koduümbruse kaunistamiseks ja metsa ning puusalkade istutamiseks saab tänavu eelmiste aastate eeskujul metskondadest istutamismaterjali soodustatud tingimustel: kuuse- ja männitaimi täiesti tasuta ja mitmesuguseid ilupuude ja põõsaste taimi mõõduka tasu eest. Vastavaid nimekirju metskondade ja taimeliikide kohta võib näha maatulunduskonsulendi juures. Samas antakse ka juhiseid ühistellimiste korraldamiseks.

Puuseemnete kogumine.

Mitmesuguste puude ja põõsaste seemneid kogudes ja neid maha küllides saame kasvatada oma tarbeks vastavat istutamise materjali. Seemneid võib koguda ka müügiks, mis annab noortele hääd kõrvalteenistust. Puuseemnete kogumise ja turustamise kohta leiata ajakirja käesolevas numbris üksikasjalise kirjutuse.

Muud tööalad.

Peale eelpool käsitatud tööalade on veel rikkalik valik ülesandeid muudel põllumajandusaladel. Lähemalt leidub andmeid selle kohta raamatus „Maanoorteringide tööst ja tegevusest“. (Saadetakse Põllutöökojast tellijaile välja 20-sendise postmargi vastu). Vastavad tööjuhised on kirjastatud järgmistele aladele: puukool ja marja-aed, seemnekasvatus, linnuliskasvatus, kodujanestekasvatus, lambakasvatus, mesilastekasvatus, köögiviljakasvatus, maasikakasvatus. Tööjuhised maksavad a 10 senti ja saadetakse tellijaile välja eelpool nimetatud tingimustel.

Ülemaalse suvepäeva ja kongressi aeg ja koht

Ülemaaline maanoorte suvepäev ja kongress korraldatakse **pühapäeval, 1. augustil 1937. a. Tartumaal, Kuremaa** karjak. assistentide kooli juures. Suvepäevast osavõtjatel noortel avaneb soodus võimalus peale muu sõita **Palamusele**, kus kasvavad ja tegutsesid

O. Lutsu „Kevade“ tegelased Joosep Toots, Arno, Raja Teele ja teised. Palamuse asub Kuremaa läheduses.

Suvepäeva ja kongressi üksikasjalik kava avaldatakse „Tõusva Nooruse“ järgmistes numbrites.

Noorte põllumajanduslik õppelaager.

Agr. E. Priks.

Maanoorte organisatsioonide juhtidel on tihti raskusi ligitõmbava maatulundusliku tegevuse leidmisega ringiliikmetele. Põllumajanduslik töö argipäeva raamides kipub olevat noorele inimesele liiga harilik ja väljapaistmatu, selleks et luua küllaldast elevust. Noorusel aga on tung tegutseda ikka meeli köitvate aladega ja kui see töö, mis on kandvamaks sisuks noorteringidele, ei suuda näidata oma elavamaid ja haaravamaid külgi, kaob ka noorteringi töö loomulik edu.

Teisest küljest ka meie üldine põllumajanduse edendamise töö vajab mõjukaid abinõusid, millega selle saavutusi teha populaarseks, viia laiade hulkade sekka.

Üheks mõlemaid ülesandeid lahendavaks ettevõtteks selles mõttes peaks kujunema noorte põllumajanduslikkude õppelaagrite korraldamine suvel.

Laagri eluga oleme ühel või teisel juhul küllalt kokku puutunud. Nii on selliseid korraldanud sõjavägi, kaitseliit, noorkotkad, kodutütred, skaudid j. t. Laagrielu on sellest osavõtjale ikka tundunud lõbusana ja kaasakiskuvana, sealjuures aga on laagriga ikka antud oma tubli osa õpetlikku ja kasvatavat. Nüüd, suve lähenedes, oleks aeg kaaluda ka maanoorteringide piirkonnalistes ühendustes 2—3-päevalise põllumajandusliku õppelaagri korraldamise otstarbekust. Selle ettevõtte läbiviimist võiks kujutleda järgmiselt.

Jaanipäeva paiku, kui külvitööd lõpetatud ja heinatöö ei ole veel õieti alanud, tulevad kokku selleks valitud paika poisid ja tüdrukud, võttes kaasa igaüks noa, kirve,

sae, labida, köiekimbu, isiklikud sööginõud ja hädapärased magamisriided. Astutakse kokku kindlaks ja distsiplineeritud „maapäevaks“, kes valib endale tööpäevade juhtkonna ning allub selle korraldustele.

Laagri toitlustamine muidugi antakse kaasnoorte tütarlaste hooleks, kel on siis hea juhus näidata oma tublidust.

Maanoorte laagris muidugi ei alga töö telgiehitamisega, sest talupoja rahvas ei ole kolija ega vaja õppust metsaeluks. Oõma ja leitakse ju sel ajal ikka küünis või lakas värskel heintel. Pärast seda kui tütarlapsed on hoolitsenud hädavajaliku kehakinnituse eest, algab peremehe ja perenaise lustlik töökool.

Minnakse sohu ja karjamaa võserikku, ühisel nõul ja jõul asutakse sellest kultuurmaad tegema. Sellisteks päevadeks on ikka võimalus saada kohale paremaid asjatundjaid, kes õpetavad juurima käitsi, köie ja ketiga, inimese ja hobuse jõul, peale selle aga igasuguste lihtsate masin-riistadega, mida üht või teist viisi väga kerge kohal kokku kombineerida. Ei tee ka raskusi muretseda kohale mitmesuguseid kallimaid kinnu-juurimise masinaid, mille töövõimet siis kerge jälgida ja hinnata.

Juurimise kõrval asuvad poisid sood kraavitama. Teha võistlus kraavikaevamise alal — see on suur lõbu poistele. Tuuakse välja ka mullakühvel ja proovitakse hobusega uuristada kraavi. Sügavamate sookraavide juures jälgitakse mitmesuguseid kraavipuhastamise viise. Õpitakse asetama salakraavi torusid. Teostatakse näitlikult haolati-, pind-lauad- ja freesitud torude dreenaazi.

Elme maanoorteringi laulukoorringi vanema R. Saarepi juhatusel vahetas looduses laulmas.

Nendes töödes on paljudel harjumatu ja võõrast ja neil aladel viidetakse tihti liiga palju aega ja tehakse vigu.

Kivide ja kändude lõhkumiseks koha peal korraldatakse lõhkeasjanduse kursus ja demonstratsioonid.

Loomakasvatuse alal korraldatakse lüpsi, veisepuhastamise, välimiku hindamise, lambaniitmise jne. võistlusi. Kutsutakse kohale paremad asjatundjad silo alal, ehitatakse koha peal augud ja hoidlad ning täidetakse võimaluse korral need mitmesuguse materjaliga eriteadlaste juhatusel.

Õpitakse uuesti kätte juurviljajaharimise oskused, mis viimasel ajal nagu unustatud. Õpitakse tegeliku tööga ja näitlikkusega käte hulk aiatöövõtteid, (Paljuks on neid, kes oskavad rajada puukooli ja vääristada aluseid.) Õpitakse painutama looki ja reejalaseid, tegema korve, pingutama aiategemisel okastraati ja tegema kas või niigi lihtsat asja, nagu on seda postide maasse löömine. Tehakse näiteina otstarbekohaseid üle- ja läbikäimise kohti aias, purdeid, heina kokkuvedajaid, lihtsaid hekslimasinaid vanast vikatist, kartulipurustajaid, ajakohaseid, lihtsaid seakünnasid ja sulge, söömi, kärusid, kätepesunõusid, maitsekaid aiaistmeid ja laudu kõveraist okstest või kändudest jne.

On lõpmata palju tulusid majapidamiseseimed, mida lihtne valmistada, sama palju on

töövõtteid ja raskendusi, mis otse sundivalt ahvatlevad järeletegemisele, kui neid korra on nähtud. Nägemiseks õppelaagris on võimalusi palju, sest siia on kogunud inimesi mitmelt poolt ning igauks ikka oskab jälle midagi erilist, pealegi saab kohalviibiv eriteadlaste ja nõuande personaal anda pidevalt näpunäiteid. Ja sel teel, eeskujusid nähes ning nende rakendumist jälgides, õpitakse selgeks see, mida Eesti talumajapidamine praegu hädasti vajab: põllumajanduse mehhaniseerimise tee. Et see võiks sündida täuslikumalt, on peale otsekoheste laagritöö tervitatav iga kodus valmistatud huvitava riista, masina või majapidamiseseime toomine laagrisse kaasa. Sellega täieneb toodetud esemete ja eeskujude hulk ja meie õppelaager kujuneb ühtlasi talupoja kodukultuuri näituseks. Et saada katet väljapanekute kuludele, võib asja korraldada nii, et tööpäevade külastajailt võõralt kasseeritakse piletiraha.

Kas korraldada selliseid ettevõtteid maakondlikus või kitsamas konvendipiirilises ulatuses, on küsimus omaette. Enamasti näib esialgu olevat kergem korraldada maakondlikke päevi, valides asukohaks võimaluse korral põllutöökooli või mõne muu suurema majapidamise, kuid on selge, et edaspidiseks sihiks peaks olema kohalik õppelaager, mis kättesaadav igaihele.

Puuseemnete kogumisest oma tarbeks ja müügiks.

Edg. Vester, Metsaühingute Liidu teaduslik sekretär.

Meie kodumaal kasvavate puuliikide seemnete kogumisele on senini ainult osaliselt tähelepanu pööratud. Ja sedagi ainult riigimetsades, kus männi-, kuuse- ja lehisesemneid korjatakse, kuna lehtpuuliikide seemneid meil peaaegu sugugi ei koguta. Kogutud okaspuuseemned lähevad peaaesjalikult riigimetskondade nõudmistele rahuldamiseks ja eraisikutele ei suudeta igakord seemneid tasuta anda.

Iga aasta tuuakse meile välismaalt sisse hulk ilupuude ja pöösaste seemneid, mida kodumaaltki korjata saaks. Tarvis on seda tööd vastavalt organiseerida. Eesti Metsaühingute Liit on selle küsimuse lahendamisele asunud, lootes seemnete korjamisele õhutada meie virku maanoori.

Iga talumetsa omanik peaks suuteline olema ise vajaliku seemet endale muretsema. Seemnete võrdlemise kõrge hinna tõttu annab ka seemnekorjamine müügiks head kõrvalteenistust.

Puuseemneid kogudes tuleb tähele panna järgmisi põhilauseid: 1) vajalikke seemneid võimalikult ise korjata; 2) seemneid korjata täiskasvanud tervetelt puudelt, need idanevad

paremini kui noorte või vigastatud puude seemned; 3) korjata suuremaid ja raskemaid seemneid, mis idanevad alati paremini kui peenikesed ja kerged; 4) seemneid korjata kuiva ja vaikse ilmaga ja peale korjamist kohe kuivatada, et seeme hallitama ei läheks; 5) seemnete kogumist teostada teadlikult ja hoolikalt, puuliikide nimetusi mitte ära vahetada, seemneid säilitada õieti.

Kõiki neid põhilauseid arvesse võttes saame meie ilmastikule ja maapinnale vastava värskete ja suurema idanemisevõimega seemne, mida on võimalik õigel ajal ja viisil säilitada ning levitada. Ühtlasi ei tarvitse meie kulutada raha seemnete ostmiseks välismaalt ja maanoored saavad müügiks seemneid kogudes omale tõhusa kõrvalteenistuse.

Seemnete levitamiseks tuleb neid koguda sealt, kus neid on ja vastavatesse kohtadesse ning soovijatele edasi saata. Igal pool ei ole viljakandvaid ilupuid ja pöösaid ja alati pole ka korjajaid. Et õieti puuliike määrata, tuleb lähema metsaülemale poole pöörata, kes määrab ära, kust ja millal seemet võib korjata. Seemnete kogumist on soovitatav esialgu teostada metsameeste otsesel järelevalvel, et hoiduda viga-

dest. Korraliku seemne eest, s.t. seemne eest, millel küllaldane idanemise protsent, maksab EMLiit sama hinda, mis välismaalt tellides seeme maksaks. Selle juures loetakse veel rahuldavaks idanemise prots. järgmised alammäärad: männil 80 prots., kuusel 80 prots., lehisel 25 prots., seedrimännil 70 prots., nulgudel 50 prots., tammel 60 prots., vahtral 50 prots., saarel 60 prots., pärnal 30 prots., jalakal 30 prots., mustlepal 30 prots., kasel 30 prots., pajul ja papilil 5 prots.

EMLiidul on võimalik kuuse-, männi- ja saareseemet ning tammeterusid osta 5 kg-Ste partiide alammääraga, alammääraga selleks, et kindlaks määrata idanemisprotsenti riiklikus seemnekontrolljaamas. Teiste puuliikide, nagu jalaka-, hariliku vahtra-, pärna- ja lehiseseemneid ostab EMLiit alates 0,5 kg. Meie haruldasemate ilupuude ja pöösaste seemneid ostetakse aga juba alates 100 grammist. Kase-, mustlepa-, haava- ja paju- ning hobukastani-seemet EMLiit ei osta, sest neid koguvad tarvitajad ise ja seemet ei osteta.

Juuresolevas tabelis on toodud tähtsamate puuliikide kohta andmed seemnehulga alammäära, hinna ja kogumise aja kohta.

Maanoorte poolt müügiks kogutud seemned tuleb saata E. Metsaühingute Liidule, aadr.: Tallinn, Lai 41. Kallimate seemnete väiksemad kogused võib saata postiga, raskemad saadeti- sed tuleb saata pagasiga.

Hea seemne saamiseks on tarvis kogumist korralikult ja hoolikalt teostada. Selleks anname „Tõusva Nooruse“ veergudel iga puuliigi kohta eraldi juhatusi. Käesolevas numbris on käsitletud ainult need puud, mille seeme tuleb korjata mais ja juunis. Sügisel korjamisele tulevate seemnete kogumist käsitleme kogumise hooaja eel.

Jalakas ja künnapuud (Ulmus).

Seeme valmib mai-juunikuus ja variseb kohe peale valmimist. Seeme nopitakse puu otsast, kusjuures ka lehti võib kaasa roobitseda, et seeme kottides hoides kuumaks ei läheks. Kohe pärast korjamist tuleb seemneid

Puuliigi nimetus.	Seemnehulga alammäär.	1 kg hind Kr.	S e e m n e	
			valmimise aeg.	kogumise aeg.
O k a s p u u d.				
Haril. mänd, Pinus silvestris	5 kg	4.50	okt., nov.	talvel
Seedrimänd, Pinus Cembra	100 gr	3.—	nov.	nov.
Mäemänd, Pinus montana	5 kg	6.—	nov.	talvel
Haril. kuusk, Picea excelsa	5 kg	1.50	okt., nov.	„
Torkiv kuusk, Picea Engelmanni	100 gr	50.—	nov.	„
Hõbekuusk, Picea pungens glauca	„	100.—	„	„
Lehis, Larix	0,5 kg	10.—	okt., nov.	„
Nulg, Abies	100 gr	15.—	sept., okt.	okt., nov.
Haril. elupuu, Thuja occidentalis	„	20.—	sept.	sept.
Hiigla elupuu, Thuja gigantea	„	40.—	„	„
L e h t p u u d.				
Haril. vaher, Acer platanoides	0,5 kg	1.—	sept., okt.	okt., nov.
Ginnala vaher, Acer Ginnala	100 gr	10.—	„	„
Saarvaher, Acer Negundo	„	1.50	„	„
Mägivaher, Acer pseudoplat.	„	1.50	„	„
Mägivaher, Acer f. purpurescens	„	5.—	„	„
Tatari vaher, Acer tataricum	„	8.—	„	„
Haril. kask, Betula verrucosa	—	—	aug., sept.	aug., sept.
Suhkrukask, Betula lenta	100 gr	25.—	„	„
Kollane kask, Betula lutea	„	25.—	„	„
Läätspuu, Caracana arboresc.	100 gr	3.—	sept.	sept.
Tuhkpuu, Cotoneaster lucida	„	10.—	„	„
Viirpuud, Crataegus	„	2.—	„	okt.
Haril. saar, Fraxinus excelsior	5 kg	1.—	sept., okt.	talvel
Ameerika saar, Fraxinus americana	100 gr	2.—	„	„
Liguster, Ligustrum vulgare	„	2.—	okt.	nov.
Tamm, Quercus pedunculata	5 kg	0.25	sept., okt.	okt.
Hobukastan, Aesculus hippoc.	—	—	„	„
Jalakas, Ulmus	0,5 kg	1.—	mai, juuni	mai, juuni
Harilik pärn, Tilia platyph.	„	2.—	okt.	okt.
Suurelehine pärn, Tilia grandif.	100 gr	2.—	„	„
Pappel, Populus	—	—	„	„
Pajud, Salix	—	—	„	„
Mustlepp, Alnus glutinosa	„	—	„	„

õhu käes kuivatada. Ka teede või puhastatud platsikeste pealt võib varisenud seemet kokku pühkida ja õhu käes kuivatada. Et seeme kaotab poole aasta pärast idanemisvõime, tuleb ta kohe peale varisemist õhu käes kuivatada ja müügile toimetada või maha küllida, s. o. juunikuul jooksul, siis tärkavad ka varsti noored taimekesed ja on sügiseks niivõrd tugevad, et külma enam ei karda. Igatahes ületalve seemneid hoida ei maksa.

Haavad, paplid ja pajud (Populus, Salix).

Seemned valmivad urbades juunikuus. Kuid idanemisvõime kestab neil ainult mõne nädala ja seepärast tuleb seeme kohe küllida. Seeme on väga väike ja teda puhastada on tülikas, mispärast seemned külitakse ühes urbadega. Et seemnete idanemisvõime väga ruttu kaob, siis paljundatakse neid puuliike peaaegu lihtsasti vegetatiivselt.

Puud ja põõsad kodu ehteks.

V. Ritslaid, rer. for.

Tõusev noorus! Varsti saabub kevad, mil lal loodus kaunistub võrratu kunstimaitsuga. Kevad toob inimestesse ääretult palju rõõmu ja teotsemistahet. Tööd ongi ju nii lõpmata palju. Kuhu küll ei oleks vaja teovõimsate käsi. Igale poole. Ja noored, teie on teotsemisindu. Lööge külge käed meie rahva suurele tööle kodukorraldamise ja -kaunistamise alal. See töö tasub meie vaeva aastate jooksul mitmekordselt, kuna ilusas korrapäras ümbruses on alati rõõm-

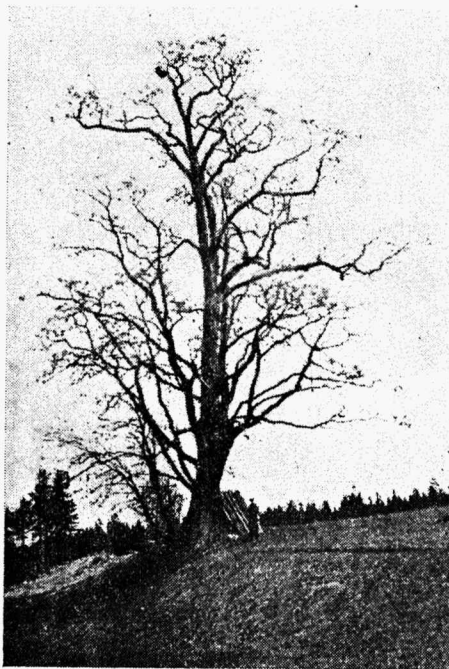
sat meeleolu, mis tagab meie ettevõtete korraldamineku.

Kui palju näeme praegu maal liikudes majapidamisi, kus hoonete ümbrust ei kaunistata ei vilja- ega ilupuud. Samuti puuduvad paljude kodude juures õue ja põlde eraldavad aiad ja väravaidki ei ole, ning kariloomad liiguvad takistamatult õuel ja aknaaluseil lillepeenrail. Mõnekümne meetri aia valmistamine ei tohiks olla majapidamisele ülepääsmatuks raskuseks ja sellepärast, noored, tehke veenvalt selgeks vanematele, et tuleb panna rõhku koduümbruse ilusale ilmele.

Viljapuuaia võib majapidamises arendada tulutoovaks majapidamisharuks, kuid kümne, paarikümne viljapuuna (õuna-, pini-, ploomi- ja kirsipuu) saak kuluks igas majapidamises ka oma tarviduseks, sest aiasaadused mitmekesistavad meie toidukaarti ja toitvate mitmekesisus omakord hoiab tervist. Aia piiramiseks püstita asemele on soovitatav kasutada elavaiana aia lääne- ja idaserva kuusehekki ja lõunaserva mingisugust leppu- või pihlakat. Kui aia põhjapoolne külg ei ole kaitstud hoonetega, siis tuleks sinna istutada kuuse või siberi nulu (*Abies*) kõrgeks kasvav tuulekaitsevõõ. See võib olla kahe- reane. Ridade vahe võetakse 1 m ja puude vahe reas 2 m. Ühereane heki puhul on puude vahelauseks 1 m.

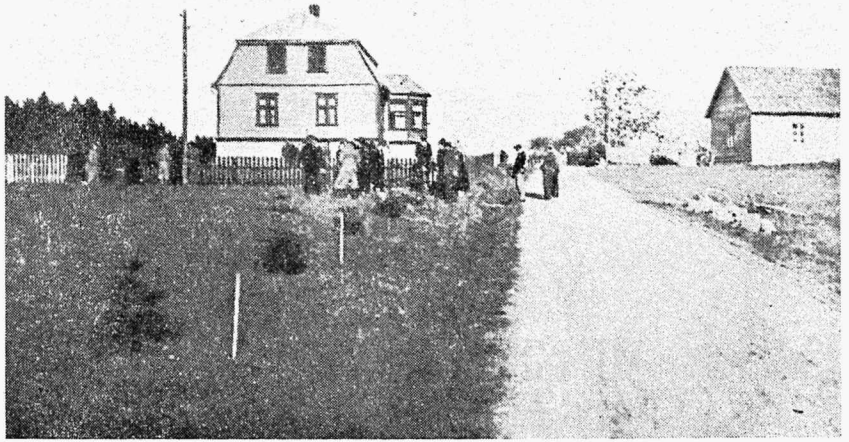
Elumaja ligem ümbrus tuleks korraldada iluaiaks, kus teede, millede laius võib kõhkuda 1,3—2,0 m vahel, ääri peaksid palistama lilled ja madalad leht- ja okaspuu- hekid. Hekimaterjalina võib kasutada harilikku elupuud, h. sirelit, h. pärna (pöetult), viirpuud, läätspuud, enelaid, ligustit j.t.

Väga ilusa pildi kodule annavad iluaias moodustatud okaspuude grupid. Kolme- ja neljapuuliste gruppidega pakuvad ilusa pildi harilikud kuused ja siberi nulud (*Abies*). Viimased on eriti toredad vanemas eas, kuna nende alumised oksad maa peal lebedes juurduvad ja oksade otsad kasvavad siis püstlo-

Selle jalaka kõrgus on 25 m. Ka tänava kevadel istutatud väikestest puutaimedest kasvavad kord suured puud.

Saarde noorte maatulundusklubi pere oma liikme kodu ümbrust kaunistamas.

dis üles, moodustades emapuu ümber nagu laste pere.

Siia-sinna iluaias teede nurkadele ja vabadele kohtadele võiks istutada ilupöösaid, milledest olgu nimetatud viirpuu, jasmiin, harilik sajakoorne, magesõstar, kuldvihm ja mitmesugused sireliliigid.

Lehtpuudest tuleks kodu ümbruse aeda piiravatesse hekkidesse istutada 6—10 m vahekaugustele pärni ja vahtraid. Neid peab aga kärpima, kuna nad muidu hekipuud ära varjavad ja viimaste eest maapinnast vee ära võtavad. Talusse viiv tee oleks kena muuta puisteks, kasutades teeäärte pa-

listamiseks kaski, papeleid, tammi, vahtraid, pärni, või okaspuudest lehist. Puude vahekaugused ei tohiks olla alla 5—6 m. Sama tee ääres tuleks kasutada ainult üht liiki puid, kuna mitme puuliigi tarvitamisel saame ebahütlase puistee, sest kasvab ju iga puu erisuguse krooni ja igal puul on oma kasvukõrgus.

Kodukaunistamine on õilis töö, mida on väärt teha. Aastakümnete järele kasvab nüüdistutatud mõnekümneseentimeetri kõrgusest taimest suur puu või põõsas, mille varjus on mõnus istudes puhata ja tunda rõõmu kunagi ammu tehtud tööst.

Juhiseid kanepikasvatuseks.

Agr. J. Ritslaid, linamajanduse nõunik.

Kanepikasvatus on meil seni piirdunud ainult üksikute taludega, kes kanepikiudu kasutasid ainult oma tarbeks nõõride ja kalameeste juures ka võrgu valmistamiseks. Müügiartiklina ei ole omakasvatatud kanepikiud meil seni esinenud. Kanepiseemet on kasutatud linnusöödaks ja vanausuliste juures kanepiseemneõli paastuõlina toiduks. Peale selle kasutatakse kanepiseemneid mõnel pool n. n. kanepitembi valmistamiseks, mida toiduks tarvita-takse.

Kanepikasvatus on tegelikult piirdunud ainult aiamaaga. Tavalisel põllumaal kanep ei taha kasvada ega ole teda seal ka kasvatatud. Viimasel ajal on kanepikasvatust katsutud juhida madalsoodele, kuna hästi kuivendatud ja kõdunenud madalsoodel kanep suurepäraselt kasvab ja õige väetuse korral ka küllalt vääruslikku kiudu annab.

Kuna meie asume kanepikasvatuse põhjapiiril ja kanep üldse on tuntud nõudliku kul-

tuurina, ei tule ka edaspidi meil kanepikasvatus harilikul põllul arvesse, vaid kanep peab jääma aiamaale, koduläbedase juurvilja külvi-korda, kus ta aitaks otstarbekohast viljavaheldust läbi viia, sest kanep oma lopsaka lehestiku abil varjab hästi maad ja aitab nii umb-rohtude kasvu tagasi hoida ja mulla koetist parandada. Peale selle on kanepikasvatuse laiendamiseks madalsoodel väga avarad võimalused.

Kuna meie köietööstused veavad väga suurel määral kanepikiudu väljast sisse, mis enamasti on madalama väärtusega kui meie oma-maa kanep, ei pruugi kanepikasvatus ka edaspidi jääda ainult naturaalmajapidamise kultuuriks, mis rahuldab ainult talundi oma kiudainete tarbeid, vaid kanepikiu turustamiseks on võimalused olemas, tuleb ainult organiseerida põllumajandusliikude organisatsioonide kaudu ühismüüke otsekohe köievabrikutesse. Suure-

mad kanepikasvatavad võiksid oma saagi ka üksikult müügil saata.

Arvestades kanepitaimede nõudlikkust, tuleks teda ka edaspidi kohelda teatud määral aiataimena ja maaharimise kanepi jaoks peaksime nii korralikult läbi viima, et see midagi soovida ei jäta. Väetada tuleb kanepimaad kõvasti, sellejuures kanep, vastandina linale, lepib värske laudasõnnikuga, ilma et see kiu arenemisele mingit halba mõju avaldaks. Kunstväetisi võib anda kanepile tublisti — kunagi ei ole kanepi juures karta lamandumist. Tavaliseks kunstväetise normiks ha-le võiks soovitada:

superfosfaati	3 — 5	kotti
kaalisoola	1,5 — 2,5	„
väevilhapu ammoniaki või salpeetrit	2 — 3	„

Madalsool võiks kaali norm tugevam olla ja lämmastiku norm tagasihoidlikum. Samuti etekohese laudaväetuse korral võiks kunstväetisi kokku hoida.

Kuna kanep on võrdlemisi pika kasvuajaga taim, siis ei tohiks kanepi külvi väga hiljaks jätta. Kerged öökülmad ei kahjusta kanepitaimi, küll aga mõjub kahjulikult kestev vilu ja kuiv ilmastik. Mingil juhul ei tohi kanepit ettevalmistamata maale küllida. Kui maa on

küllalt ette valmistatud, siis võiks kanepi külvi toimuda meil tavalisel kaera külvi ajal.

Kuna kanepikasvatuse juures on küsaa suurema tähtsusega kui seeme, siis peaks kanepi külma küllalt tihedalt, et varred areneks peenemad ja harunemine algaks alles ladvast. Keskmiseks külvinormiks meie oludes võiks soovitada 120—130 kg kanepiseemet ha-le. Kui aga pannakse pearõhk seemnesaagile, võib külvinormi alandada 70—80 kg ha-le ja küllida reavahedega kuni 25 sm laiuselt. Tavaliseks reavaheks võiks olla 12—15 sm. Kanepiseemet on soovitatav mullata keskmiselt 3 sm sügavusse, sest siis oleks kindlustatud idanemiseks tarvilik niiskus.

Nagu juba tähendatud, on kanep tugev mulja varjaja ja sellega ei vaja kasvuajal erilist hoolitsemist. Eriti umrohtunud maal võib olla tarvilik umbrohtude kitkumine algul, kui kanepitaimed ei suuda veel põldu varjata. Samuti oleks siis mõeldav reavahede kõplamine, kui raske saju järele muld on plingiks vajunud — seda saaks teha kitsa kõplaga reavahesid läbi vedades.

Kanep on kahekojaline taim. Kanepi koristamine ja edaspidine harimistöõ nõuab teatud eelteadmisi. Nende küsimuste kohta annan käesoleva ajakirja veergudel juhatusi edaspidi.

Noorte loomingut.

Uuestisünd Männisalul.

L. Talisoo.

Tiit lõpetab heinaniidu, ajab masina küüni, päästab hobused rakmeist ja talutab nad lähemasse kopli. Väsinud loomad püherdavad ja hakkavad hoolisasti värsket rohtu sööma, nähtavasti rõõmustades saadud vabaduse üle. Tiit vaatab muheledes hobuste püherdamist ja mingi õndsusetunne asub tal rinda. „Hein on niidetud, puhake nüüd loomakesed, homme veel pühapäev kah,“ pomiseb ta tasakesi ja popsib piipu. Siis haarab päitsed pihku, lükkab kopolivärava kinni ja sammub küüni juurde tagasi. Siin kohendab ta veel üht-teist, korjab hobuseriistad kokku ja sammub nendega kodupoole. Õueväravast sisse astudes tuleb rehealt hall karvane koer, haugatab paar korda, kuid ära tundes oma peremehe, jookseb sellele saba liputades vastu. Tiit ei võta vaevaks

koera tähele pannagi — või nüüd aega koeraga jahtida, tal oma mõtetega küllalt tegemist. Täna on ta ka lõbusamas meeleolus kui muidu harilikult, niideti maha ju viimne hein. Loogu on maas, aga pea seegi riisutakse. Ta asetab rakmed rehealla ja astub tuppa. „Kuis sa nii vara laubaõhtule said?“ küsib perenaine Maret, kes lõpetanud võitegemise ja parajasti võipakke valmistab. „Eks töö lasknud,“ vastab Tiit ja istub pingile, väsinud liikmeid puhkama.

„Egas sa ometi valmis saanud?“

„Valmis neh,“ vastab Tiit ja ohkab. Töö on korras, nüüd peaks saama rahulikult puhata, aga muret teevad talle vekslid. Nädala pärast on jälle ühel tähtpäev, kuid raha pole võtta kusagilt. See natuke, mis või eest saab, läheb peamiselt sulase palgaks. Ja raha taha-

vad tütredeki, nendelegi peab andma, ilma palgata keegi ju ei tööta.

Tiit tõuseb pingilt, sirutab oma kangeks jäänud liikmeid ja astub tahutuppa. Laual silmab ta värske ajalehe, võtab selle, heidab seljali voodisse ja hakkab lugema. Väsimus on aga suurem lugemishimust ja varsti norskab ta üsna kõvasti.

Maret toimetab üht-teist, seab püha-päevaks korda tube, valmistab pere-rahvale õhtuks süüa, laseb loomad koju ja paneb sauna ahjugi küdema. Varsti tulevad ka teised heimalised — sulane ja kaks tüdart. Täna on hulk kuivi heinu kokku pandud, sellepärast nad nii lõbusad ja jutukadki. Tütred asuvad emale abiks, aitavad korraldada siin-seal ega näi sugugi väsinud olevat päevasest raskest tööst. Sulane aga, vaevalt vabastanud end tööriistadest läheb sauna poole vaatama, kas juba vihelda saab. Kui ta tagasi tulles teatab, et saun küllalt soe olevat, äratas Maret Tiidu. Peremees istub voodiserval ja haigutab. Väsimus on suur, kuid sauna vaja minna siiski — saunaleil vahest parandab ristluid, mis töötamisest kangeks jäänud.

Kui kõik on saunas käinud, süüakse õhtust. Puder värske võipiimaga on täna ütle mata maitsev. Pärast sööki pererahvas heidab magama, sulane aga riietub paremaisse riietesse ja sammub külapoole. Rinnaesine on tal lahti, kuhu värske õhk vabalt ligi pääseb, niimoodi on külavahel „moodsam“ ja lahedam.

**

Pühapäeva hommikul Tiit ärkab vara, riietab end igapäevaselt ja astub õue. Ilm on ilus, vaja vaadata, mis tööd eeloleval nädalal saab tegema hakata. Laudavaravast mööda sammudes jääb ta kuulutama — Maret lüpsab lehma. „Jällegi lüpsab ükski, ilma et oleks tüdrukuid abiks võtnud,“ mõtleb Tiit, kuid lööb käega. Mis see nüüd tema asi on, tehku kuidas soovib. Ja tütred eilsest heinalkäimisest väsinud ka.

Tiit kõnnib pikkamööda, käed pistetud püksitaskutesse. Vaatab põlde, mis hommikusest kastest niisked ja vastu tõusvaid päikesekiiri läigivad. Rukki-

nurme kohal seisatab ta. „Egas seegi kaua aega anna, tuleval nädalal peab kallale asuma.“ Edasi kõnnib ta üle soo, mille ta üles harinud ja mis nüüd kultuurmaa on. Ta vaatab eile mahaniidetud heina, seegi kõlbaks homme rõulku tõsta, saaks jälle hulga heinu värskest kolku.

Ära väsitab Tiidu niisugune käik mööda põlluservi ja üle heinamaade. Alles mäel jääb ta seisatama. Siia on kodunt tükk maad, vahest kilomeeter, kui mitte rohkem. Siit avaneb tal laialdane vaade oma kultuurmaadele. Ettepoole mäge ulatab heinamaa kaugele, äärest piiratud metsa ja võsastikuga ja lõppedes kaugelpaistva Tiidu talu Männisalu lähedale. Ka teisele poole mäge on ta oma tööjärjega jõudnud, kus suur lage soo. Männisalu Tiit on oma eluaja kestel teinud palju maaparandusetööd, ilma et naabertalunikud oleksid abiks tulnud ja aidanud tal peakraavigi sisse kaevata. Nüüd mõned aastad tagasi on mõni peremees uudismaa harimisega algust teinud, kuid seda on niivõrd vähe, et vaevalt väärivad Tiidu kõrval seista. Tiit istub kaskede varju kivile, topib piipu tubakat, paneb hambu, süütab tule otsa ja hakkab popsima. Mõttelõng jookseb kaugemasse minevikku, tulevad meele endised head ajad, kus paistis vastu muretu tulevik...

Isalt oli ta pärinud popsikoha. Siin oli kiratsenud mitu aastat. Naabriperemehe pankroti tõttu avanes võimalus ära osta naabritalu. Ostis küll võlga, aga pea see võlgki tasuti, kui karjast ja põllust tuli hea sissetulek. Siit peale hakkas Tiidul elus hästi minema: ta haris soid, kasvas ja arendas karja, ehitas hooneid, ostis uusi masinaid ja koolitas lapsi. Kõik see nõudis raha ja Tiidul tuli uut võlga teha. Aeg oli aga niisugune, et võlg ei paistnud ülejõukäiv olevat.

Rasked majandusliku surutise aastad tõid muudatust ka Tiidu ellu. Ei saanud enam neid sissetulekuid, mis ennem, võlasummad ei vähenenud, vaevalt jõudis tasuda protsendid. Viimse löögi andis aga piimaühingu pankrot, kus ta liige oli ja kuhu nüüd tuli tuhandeid matta. Pahameelega lõpetas ta

piima vedamise meiereisse ja töötas selle nüüd kodus ümber. Ka ütles ta lahti kõigist teisist ühinguist ja jäi täiesti koduseks inimeseks. Ta tahtis kogu oma energia ja jõu matta veel siia Männisalusse, et seda oksjonihäämrist päästa.

Tuleks see poegki koju, oleks vanaimesel toeks. Aga kevadel, lõpetanud põllutöökooli, läks ta võõrasse talu praktikale. Tuleb vahest koju alles sügiseks. Tütred on küll kodumajanduskooli lõpetanud, aga või neist seda asja, mis oleks pojast.

Tiit ärkab mõtteist, tõuseb kivilt, koputab piibu vastu kiwi tühjaks ja ajab end pikkamisi püsti. Liikmed on kangeks jäänud istudes ja algul on sammumine vaevaline. Veel kord lasseb ta silmad käia üle kultuurheinamaade, kuhu nii palju energiat ja jõudu on kulutatud, siis sammub ta üle heinamaa Männisalu sihis. Koplist mööda minnes meenuvad tal hobused, neid läheb ta vaatama. Hobused on palava päikese eest lepikusse varjule läinud ega söö. Juua neil oli, seda Tiit vaatas.

Koju jõudes on Tiit väsinud, Maret toob küll söögi lauale, kuid sellest ta suurt ei hooli, võtab ainult mõned palad. Söögitahtmist tal pole, ehkki oli teinud jalutuskäigu vänskes õhus.

Ta astub tahatuppa. Meelestub ajaleht, mille lugemist vaja jätkata. Ka põllumajanduse ajakiri, mis nädala sees ilmunud ja mida siis aega polnud vaadata, tuleb läbi lugeda. Et väsinud liikmete tõttu on istumine raske, siis heidab Tiit nüüdki seljakile voodisse ja süveneb lugemisesse.

Väljas paistab aga palav suvepäike ja saadab oma kullaseid kiiri läbi akna tупpa, nagu tahtes elustada seda vana tüsedat töömeest — Männisalu Tiitu.

**

Männisalu Heino on suvepraktikalt tagasi. Ta on lõpetanud hästi kooli, sama hästi ka praktika-aasta. Nüüd tahab ta soovitatud uuendused kodutalus läbi viia ja küla seltskonnaeluski kaasa lüüa. Heinole teeb aga muret rahuapuudus. Tuleb kokkuhoidlikult läbi ajada, sest raha, mis talusaadustest saab, kulub peamiselt võla tasumiseks.

On ju vana Tiidu aegset võlga talus, mille vekslite tähtpäevad liginevad...

Kuigi Tiit on talus uuendusi läbi viinud, pole need siiski olnud kuigi tasuvad. Soodest on ta küll kultiveerimise esimesil aastail häid saake saanud, kuid viimaseil aastail jääb saak väheks. Vananeb ju Tiit ja ühes sellega kaob ta rahkeldamise ja tööhimu. Iseäranis möödunud suvel oli Tiidul mure, kuidas pidi saama küll töö tehtud võõra sulasega, sest ise ei saanud ta haiglase oleku tõttu igalpool kaasas olla. Nüüd on see mure murtud, poeg on kodus, võib läbi ajada ka ilma sulaseta. Majapidamisegi on usaldanud Tiit täielikult poja hooleks.

Abiliseks on Heinol väliste tööde juures õed. Ega poleks sulanegi üleliigne, kuid takistuseks on ikka rahuapuudus; tuleb ainult hädavajalisemate töötajatega läbi ajada. Koduse töö teeb ära Maret, Heino ema. Ta on oma taadist Tiidust veel palju kõbusam, võib mõnikord töötada isegi noore inimese eest.

Esimene uuendus, mida Heino tahab kodutalus läbi viia, on heinaseemnekasvatus. Senisteks rohumaade segudeks on Tiidul olnud juhuslikud seemnete koostised, mis pole nõuetavaid saake andnud. Teiseks tahab Heino talu juurvilja kasvupinda suurendada. On ju varemgi Männisalus juurvilja kasvatatud, kuid võrdlemisi vähe. Need on kaks suuremat ala, mida Heino tahab esimesel kodusolemise aastal arendama hakata.

Ja vabal ajal tekivad mõtted Männisalu noore peremehe peas: „Kui ma mõned aastad heinaseemet kasvatan, siis on varsti soovitud tagajärjed käes, võin rohumaadele otstarbekohase segu külvata ja sellest korralikku saaki loota, mille läbi lehmade piimatoodang tõuseb. Samuti juurvilja-kasvatamisega saan piimatoodangut tõsta; nisugi võib kasvatada müügiks, kui ikka püsivad hinnad.“

Külviaeg on läbi. Heino on jätnud tüki põllumaast heinaseemne alla, siin kasvatab ta mitmesugust seemet. Ka juurvilja kasvupinda on ta suurendanud. Kehvema kamaraga kultuurrohumaile on ta teinud vikikaerasegu, mida

mõtleb heinaks niita, et osaltki mitmekesistada talvist loomade sööta. Nisu pindala jäi suurendamata, kuna puudus seeme. Lääks ju raha muude ostude peale: tuli osta heinaseemet, vikki ja kaera, ja karjagi on Heino suurendanud ühe lehja võrra.

Veidike raha ikka talust sai, meie-reis makseti piima eest päris rahuldavat hinda. Enda peale Heino palju ei kuluta, õed ka palju ei nõua, kuna nad teavad talu tõelist olukorda. Sügisel ja talvel nad muidugi saavad rohkem, kui saab põllusaadusi müüa.

Algul tegi Tiit küll etteheiteid, et nende heinasortidega niipalju jannataks, kuid vaikis kohe, kui Heino oli seletanud nende tarvilikkust. Oli temagi edasipüüdja olnud — teisist ettetükkiv, miks siis ei või seda olla tema poeg Heino.

Sügis läheneb. Põldudel käib koristamistöö. Tänavuse soodsa aja tõttu on olnud saagid head. Männisalu põldudel on näha soodsa suve tõttu viljarõuke rohkem kui eelmisel aastail. Võib-olla aitas siin osaltki kaasa kevadine põldude kavakindel harimine ja noore peremehe hool. Suve jooksul on ta päevad pea eranditult pühendanud majapidamisele. Töö oli teda nii haaranud, et vaevalt maldas puhkepäevadel puhata, välja arvatud mõned pühad, kui käis lähemas alevis asju ajamas. Muidu oli teda näha kord põldudel, kord rohumaa del; käis ja vaatas, missuguse töoga võib eeloleval nädalal peale hakata.

Ilus päikesepaisteline ilm, missugust sügisel harva juhtub, on täna Tiidugi toast välja meelitanud. Tasakesi kepi najale toetudes, sammub ta õuest välja põllu poole, kus on töötamas lapsed juurvilja koristamisel. Esmalt hakkab silma heinaseemnepõld. Taim on hea — tähendab õnnestunud; tuleval aastal võib saaki loota. Juurviljapõllule jõudes muheleb Tiit — juurvili on suur, missugust pole kasvanud Männisalus varem. Siin on kindlasti kaasa aidanud kõplamine ja õigeaegne salpeetriannus. Tiit küürutab, haarab ühel juurikal lehist ja rebib, naeris kerkib. Astub siis mõne sammu edasi, valib suurema naeri — rebib ja rebib, kuid see üles ei tule.

Nähes oma jõuetust, heidab Tiit lootusetult käega ja sammub töötajate juure. „Suureks ikka tänavu naerid kasvanud. Oli hea, et sai kevadel niipalju maha tehtud. Seisin algul tegemise vastu, nüüd endalgi hea meel. Heintaimed ka ilusad ja kogu talu tänavused saagid suurenenud, nagu sinu õnneks.“ kõnetab Tiit poega.

„Või ma siin üksi teinud, üks aasta tähenda ka,“ ütleb Heino isa kiituse puhul piinlikkusse sattudes.

„Ei see aasta üksi loe, kui peremees ise töö juures, siis on tööl kohe hea edu,“ lausub Tiit ja sammub kodu-poole.

Heino vaatab talle järele. Vanaks on isa jäänud, pikkamööda kepinajal veel komberdab edasi, aga muidu endine sõnakehv heatahtlik vanake. Ja täis tänumeelt isa vastu, et ta tegevusega rahul oli olnud, jätkab Heino pooleli jäänud tööd.

**

Pikil sügisõhtuil meelestub Heinole, et ta pole sammunud ettekirjutatud radu. Kodus on ta küll talu korrastanud, kuid unustusse on jäänud seltskonnategevus. Õieti meenus see tal ammugi, juba suvel, kui ta puhkepäevadel põldudel kõndis, kuid siis oli ta niivõrd töödessa põimunud, et ei võinud seltskonnategevus üldse kõnealla tulla. Ka teised küla nooremad olid suvel töödega seotud. Nüüd, kus õhtud pikemad ja rohkem vaba aega üle jääb, arwab Heino kohase aja olevat ka seltskonnaelus kaasa lüüa.

Noorte organiseerija ja seltskonnaelu edendaja oli siiani olnud külakooliõpetaja, kuid vana mehike pole jõudnud iga ala edendada. Ta õpetas küll laule, näidendeid ja soovitas kogust raamatuidki lugeda; kuid sellest kaugemale ta ei läinud. Külanoorte hulgas olid tundmatud veel mananoorterigid, õpirigid ja vaielusõhtud. Neid tahab Heino noortele tutvustada ja osagi oma aega selleks pühendada. Algul tahab ta ellu kutsuda maanoorterigi.

Pühapäeva õhtul on koolimajas järjekordne lauluharjutus. Heino läheb koos õdedega, kes laulmas käivad koolimajja, et teistele teatada oma mõtteid.

On neid, kes muigavad, kuid enamjagu ühinevad Heinoga, sest teadvad ju nad, et naabrikülas töötab maanoortering juba mõnda aastat ja siin ainult sellepärast seda organisatsiooni polnud, et puudus algataja-juht. Miks siis mitte nüüd peale hakata, kui Heino on valmis neile mõningaid näpunäiteid andma ja kui osavõtjaid on küllalt.

Kokkutulekuks määratakse üks tööpäeva õhtuist. Heinole paistab algul imelikuna, et „kampa“ astub ka niisuguseid poisse, kes ennem iialgi pole tahtnud selliseist asjust kuulda. Tähen-dab, mõni endine „külakangelane“ on hakanud viimasel ajal ka teisitimõtlejaks. Võib-olla mõni isegi hellitab lootust tulevikus kutsekooli siirduda — ja miks siis mitte niisuguseid mõtteid mõl-gutada, kui koolist tulevad sellised tegu-võimsad mehed kui seda on Männisalul Heino.

On kevad... Heino võib tagasi vaadata oma aastasele tegevusele. Ta on edasipüüdja olnud, on ka edasi jõud-nud. Võlad on jõudnud ta korraldada, osa ümber laenustada pikaajaliseks, osa välja maksta. Nüüd pole siis karta talu kääst minemist, mida Tiit varem kartis. Selle eest Tiit mõistab hinnata poega; püüdis ju temagi korraldada, kuid ei õnnestunud. Sügav tänutunne tekib tal poja vastu, et see võimaldab tal mure-

tut äraelamist Männisalul. Samuti on võitnud Heino külanoorde hulgas lugu-pidamise, nii et teda ka seal eeskujuks seatakse kodukorrasutamises kui ka seltskonnaelu edendamises.

Noortele kaastöölisele.

Paljude noorte küsimisele „Tõusvale Noorusele“ saadetava kaastöö tasu asjus teatame, et toimetuse arvab tasu alla kõik aja-kirjas avaldatud artiklid ja pildid. Tasu kõrgus oleneb kaastöö sisulisest väärtu-sest. Noorte poolt saadetud organisatsioonide tegevuse kirjelduste eest arvame reallt ühel veerul 2 senti, muudelt artiklitelt 2—3 senti, eriti heade artiklite puhul 4 senti ja enam. Avaldatud piltide eest arvestame keskmiselt 2 75 senti.

Kaastöö arvel paneme noortele käima „Tõus-va Nooruse“. Kaastöölisi palume ühtlasi vir-galt tööd teha ajakirja levitamiseks. Mida suu-rem tellijate arv, seda rohkem ruumi saame kasutada kaastöö avaldamiseks. Kui kaastööd on avaldatud rohkem kui ühe aastakäigu ta-suks, siis arvestame ülejäänud summa kaas-tööliste poolt vastuvõetud tellimiste tasuks ja noored võivad jätta kohapeal saadud tellimiste raha enesele.

Ajakirjale noorte poolt seni saadetud kaas-töö on üldiselt päris hea. Kui kõik noored enese artikleid pole seni veel ajakirja veergu-del leidnud, siis ei tähenda see, et kaastöö on kõlbmatu ja kõrvale heidetud. Palju tarvita-miskõlblikku materjali peab ootama järke ja sobivat aega avaldamiseks.

Toimetus.

Noorele perenaisele.

Jälle on saabunud kevade. Paljud noo-red asuvad laiaulatuslikule kodukaunistamisele ja korraldamisele.

Ei saa olla puhast ega kaunist kodu, kui seal ei pöörata tähelepanu ühele suurele pa-hele — lutikate hädaohule. See on pal-judele elamutele inetuseks ja ristiks.

Lutikad on meie kodude häbiplekiiks, kor-ratuse, hooletuse ja mustuse tunnuseks. Praegu on lutikatel puhkeae, kus nad eriti ei tüllita ega sigine, aga mida enam kevade poole, seda valusamaiks kiusajaiks need pa-rasiidid muutuvad.

On juba kord aeg hakata seda pasariiti valjumalt kohtlema. Asutagu kontrollima

sänge, seal asuvaid alusriideid, seinavaiba ja piltide taguseid, tapeedi ja palkide pragu-sid, eriti aga tiivaneid, kuhu sageli külalisi magama pannakse. Järjekindla võitlusega saadakse lutikaist pikapeale lahti.

Harilikumaiks tõrjevahendeiks seni on ol-nud keemilised vedelikud „Flit“ ja „Kadu“. Mõlemaid vedelikke on hea pritsida tapee-dile, mööblile ja mujale, kuna nad ei jäta plekke. Kuna aga nende vedelikkude jär-jekindel tarvitamine võib minna kulukaks, siis juhatan siin ka mõned odavamad vahen-did. Kodukorralduse kursustel olen eduga tarvitanud järgmist retsepti:

- ¼ liitrit petrooleumi
- ¼ liitrit terpentini
- 10 gr. türgipirakaunu.

Türgipipar peenendatakse ja leotatakse petrooleumi ja puhastamata terpentini segus nädal aega. Pärast seda segu pritsitakse neisse paikadesse, kus parasiite asub, muidugi järjekindlalt ja mitu korda, teatavate vaheaegade järele. Ruum olgu pritsimise ajal suletud.

Toalilled soovitaks sel puhul välja viia, kuna vedeliku aur mõjub neile kahjulikult.

Teise vahendina nimetaksin loomade sappi ehk sapivedelikku. Kahjuks jätab aga see vedelik mööblile ja tapeedile plekke.

Kolmandaks mainiksin petrooleumi ja soola segu. Petrooleumile lisatakse niipalju soola, kuni lahu küllastub. Vedelikku pritsitakse lutikate asukohtadesse teatava aja järele või määratakse sulega, kui see on võimalik.

Hool ja järjekindlus vabastab parasiitide nuhtlusest meie kodud. Lutikatele sõjakuulutamine eelpoolmainitud vahenditega olgu noorte ülesanne. L. Kaisla.

Organiseeritud noorte tegevus.

Harjumaa noored olid koos.

Harjumaa noorte päev peeti 16. veebruaril s. a. Tallinnas, Seltskondliku maja ruumes. Päevast võttis osa enam kui sada noort ja noori juhtivaid tegelasi. Päeva avas Isamaaliidu esindaja O. Suursööd. Kõnedega esinesid O. Viirsoo ja prl. E. Viirsalu Propagandatalitusest, kes selgitasid noorte ülesandeid riiklikus ülesehitavas töös, Põllutöökoja abiesimees P. Männik kõneles maanoorte organiseerimise põhimõtetest ja maanoorte nõunik agr. E. Nugis maanoorte töö laiendamise ning süvendamisest. Noorte päevast võttis osa Haridusministeeriumi noortejuhataja kol. J. Vellerind, kes selgitas noorsoo organisatsioonide kohandamist uuele noorsoo organiseerimise seadusele. Läbirääkimistel arutati ja kaaluti mitmeid noorte töös kohal üleskerkinud küsimusi. Kõnede vaheaegadel õpiti uusi isamaalisi laule. Päeva töö osa lõppes hümniga.

Õhtul oli korraldatud Kristliku Noortemeeste Ühingu ruumes segaeeskavaga pidu.

Järvamaa noortepäev õnnestus.

Isamaaliidu Järvamaa Komitee ja Järvamaa Maanoorte Ühenduse ühisel korraldusel peeti Paines pühapäeval, 7. märtsil, Järvamaa noortepäeva.

Vaatamata sellele, et halbade teeolude tõttu kõik omnibuseliinid olid kinni tuisanud, kogunes Rahvamaja kontsertaktusele 500 inimest, peamiselt maanoored, nende hulgas aga ka mõnigi noorehingeline vanema põlve esindaja.

Pärast avamarssi ja koraali avas noortepäeva Järva ajut. Maavalitsuse esimees M. Hansen. Järgnesid kõned Propagandatalituse esindajalt J. Raudmaalt, Kehtna kodumajanduskooli õpetajalt prl. Greenbergilt ja Põllutöökoja maanoorte nõunikult agr. E. Nugiselt. Kõik kõnelejad hindasid tähtsaks noorte tööd tuleviku Eesti ülesehitamisel, käsi-

tades ühtlasi noorte oleviku ja lähema tuleviku ülesandeid. Lõppsõnas Isamaaliidu Järvamaa sekretär A. Valdmaa avaldas soovi, et noortepäeval saadud uued mõtted ja vaimustus kanduks laiali üle Järvamaa, haarates kaasa ka neid noori, kes ei saanud aktusest isiklikult osa võtta.

Kõnede vahel pakkusid meeldivat naudingut Vodja Põllutöökooli naiskvarteti ja Jäneda Põllutöökeskkooli meeskoori laulud. Aktuse osa lõppes võimsa hümniga ja sellele järgneva marsiga Paide Tuletõrje Ühingu orkestrilt.

Õhtul järgnes samas pidu, mille kavast esitati saalitäiele rahvale Jäneda Põllutöökeskkooli meeskoorilt mag. J. Pedaste juhatusel hästi viimistletud koorilaule. Anna maanoorteringi näitlejad A. Niinemägi juhatusel kandis ette suure menuga 3-vaatusliku näidendi „Soovin tutvust“. Pärast seda, kui lõpuks paar tundi oli tantsu keerutatud, läksid noored värskenadatud jõuga ja ülevas meeleolus laiali oma kodudesse.

Assikvere Maanoorteringi tegevusest.

Assikvere maanoortering astub juba viienda tegevusaasta lävele. Kogu tegevusaaja jooksul on valitsenud liikmeskonnas üksmeel ja suur tegevushoog; milline ikka ja ikka on murdnud pidurdavad tõkkes. Iga aastaga suureneb organiseeritud noorte arv, tõustes möödunud tegevusaastal 34-le. Tegevuse peaeesmärgiks on: tõsta põllumajandust, arendada aiandust, ehitada ja kaunistada kodu, et seal kõigile külluses soojust ja päikest jätkuks. Möödunud suvel, kui kõikjal käis hoogne kodukaunistuse propaganda, oli ka Assikvere ringi liikmeil suurimaks ürituseks oma kodude ilustamine. Siin-seal oli näha äsja istutatud puid ja pöösaid ning värskest kruusatud teid. Eelseisval suvel jätkatakse tööd samas suunas. Osa liikmeid tegutseb linnu- ja loomakasvatamisega. On muretsetud sugulavadest puhtaverelisi tõu-

loomi, et noored võiksid ise katsetades ja võrreldes järeldusi teha.

Talvel tegutsetakse vaimlisel põllul: korraldatakse referaatõhtuid, loetakse kirjan-
dust ja esitatakse vaidlusküsimusi, millised
tiivustavad inimesi kiiremini mõtlema. Ringi
naisliikmetel on kuus kaks korda käsitöö-
õhtud, milliseid juhatab kohalik kooliõpetaja
prl. H. Jürgenson. Lühikese ajaga on
jõutud kaunis palju tööd teha ja õppida.
Võlgname palju tänu juhatajale tema hea-
tahtlikkuse ja õpetuse eest.

Et kõikide toimingutega ja ülesseatud
küsimustega toime tulla, selleks on veel
korraldatud ühiselt rida katseid, loenguid,
kursusi ja õppereise, et vaadelda kaugemas
ümbruses midagi uut, ja näha eeskujulikke
majapidamisi. E. Hoist.

Põllutöökoja toetus maanoorte organisatsioonidele.

Käesoleval kevadel on lubatud Põllutöö-
koja poolt toetuseks maanoorte organisat-
sioonides köögiviljakasvatuse võistluste, väe-
tuskatsete ja teiste taimekasvatustiste töö-
ettevõtete korraldamiseks kuni viis krooni
iga organisatsiooni kohta. Toetus tuleb ka-
sutada kohaliku maatulunduskonsulendi
poolt määratud väetiste ja seemnete
ostmiseks ning arved esitada konsulendile.

Toetust on lubatud ainult neile maanoorte
organisatsioonidele, mis on esitanud
Põllutöökojale aruanded 1936. a.
kohta või mis on asutatud ja Põllutöökoja
juures registreeritud alles 1937. a.

Ajavüidet.

Nööri rebimine nõopaugust.

Võtke umbes 1 m-pikkune tükk harilik-
ku sidumisnööri ja sõlmige otsad kokku.
Nüüd pistke nõör läbi kuue nõopaugu, nii
et nõöri aasad oleksid mõlemal poolel ühe-
pikkused. Läbi kummagi aasa pistke põial
ja võtke kummagi käe väikese sõrme taha
teise käe pöidla otsas oleva aasa ülemine
haru. Enne vasaku käe väikese sõrmelega ja
siis paremaga. Nii saame nõörile joon. 1 ku-
jatatud seisundi.

Joon. 1.

Pealtvaatajale rääkige, et rebite nõöri
nõopaugust järsu tõmbega välja, kusjuures
kuub jääb täiesti terveks ja nõöri mõlemad
aasad jäävad pöidlate taha. Teie juttu ei
taha keegi uskuda, kuid peagi näitate, et täi-
date oma lubaduse.

Nööri nõopaugust väljarebimiseks kasu-
tage järgmist trikki. Laske nõöri aasad ära

libiseda vasaku käe pöidla ja parema käe
väikese sõrme tagant, ühtlasi asetage va-
saku käe väikese sõrme taga olev aas sa-
ma käe pöidla otsa. Nüüd on kummagi
pöidla taga üks aas. Nööri sirgeks tõmma-
tes vabaneb see nõopaugust.

Triki juures kirjeldatud liigutused peavad
sündima hästi kiiresti ja nõöri tõmbamisega
ühel ajal, et tekitada muljet, nagu rebiks
teie nõöri tõepoolest järsu liigutusga läbi
kuue. Enne triki esinemist harjutage seda!

Sõnade mäng.

1. Ma ei saa aru...
„Ma ei saa aru, kuidas sa aru ei saa, et
ma aru ei saa“.

2. Niisugune härra...
„Niisugune härra, kui Teie, mu härra,
pole kellegi härra, mu härra!“

Eelmises numbris ilmunud peamurdmise
ülesande lahendus:

8	3	4
1	5	9
6	7	2

TOIMETUS ja TALITUS: Tallinn, Pikk tän. 40. Telefon 464-24. — Posti jooksev arve nr. 275.
Ilmub üks kord kuus. TELLIMISE HIND: aastas kr. 1,50; 1/2 aastas kr. —,80. Üksiknumber 20 senti.
Peatoimetaja A. Kübin. Vastutav ja tegevtoimetaja E. Nugis.

Hääd saaki kindlustab

*korralik seeme, otstarbekohane väetamine, ja hääd
taimekaitse vahendid!*

meilt ostate kõige soodsamalt:

**Keina- ja viljaseemet,
söödajuurikaseemet,
aiovilja- ja lilleseemet,**

*kasoraani, viljapuu karbolineumi, vasevitrioli, vää-
vellubja vedelikku, kaltsiumarsenaati, germisaani,
ceresaani jne.*

Aiatööriistu igas valikus Tallinna Eesti Majandusühisus

Estonia puiestee 21.

Täisväetis

nitrofoska IG

tarvitamine aianduses on tema kiire ja kindla mõju
tõttu eriti kasulik. Selle täisväetise tarvitamisel
saavutatakse aedviljade

varajasem valmimine,

suur saak,

kõrge saagi kvaliteet.

SEEMNEÄRI NURMSALU-LAURI & Ko

Tartus, Suurturg 17. Telefon 10-96.

Soovitab hästiidanevaid puhtasordilisi aed- ja juurvilja, lille-, ristiku- ja teisi

SEEMNEID.

Noori viljapuid ja sõstrapõõsaid Vaarika- ja maasikataimi. Aiandus- ja mesindustarbeid. Tolmutamiseks: kalsiumarsenaati, dusturani. Pritsimiseks: viljapuu-karbolineumi, kasoraani, tubakaekstrakti, solbani. Puhtimiseks: germisani, uspuluni, keresani.

Hinnakirjad saadetakse nõumisel hinnata.

J. OTSA

taimekaitse tarberiistade tööstus
Tartus, Vaksali tän. 25, Telefon 6-74.

Valmistan mitmesuguseid kõrgesurve aia- ja lubjapritse, tolmuteid, mesindustarbeid j.n.e.

Soovijaile hinnakirjad tasuta.

VIRUMAA ÜHISPANK

Suurem Rahaasutus Virumaal

Tallinna tän. 18-A,
omas majas.
Telefon nr. 2-36.

Võtab raha hoiule
ja annab laenusid
ning korraldab
kõiki muid pangas-
operatsioone.

Panga teraslaeka seifid välja üürida.

Miks on

„Päevaleht“

suurim Eesti ajaleht?

Sest „PÄEVALEHT“ on juba enne Eesti iseseisvust julgustanud Eesti rahva eneseteadvust ning virgutanud teda parema tuleviku poole.

„PÄEVALEHE“ suur objektiivsus, suurte elutõdede õieti mõistmine ja eestluse ideaalidest kinnipidamine teevad ta kõigi poolt kõrgesti hinnatavaks.

„PÄEVALEHE“ tööotsimise, tööpakkumise, ostu, müügi jne. kuulutused, mis eriti huvitavad laiu hulki kõigist ringkonnist, väljendavad elavalt ja iseloomus-
tavalalt mitmekesise ja rohkearvulise kuulutajaskonna soove ja nõudeid.

Miks just „Päevalehes“ kuulutamine
tasub end mitmekordselt?

Sest „PÄEVALEHT“ on kõige suurema levikuga ajaleht kodumaal ning tema lugejaskonna suur mitmekesisus kindlustab kuulutuste kasulikkude mõju kõikidesse ringkondadesse.

Seepärast on ka arusaadav, et äri- ja tööstusringkonnad kaupade turustamisel kasutavad esmajärjekorras just

„PÄEVALEHT“

Kevadhooajaks

soodsaite hindadega kõrgeväärtuslikku

**superfosfaati
kaalisoola
segafosfaati
Eesti fosforiiti
lubisalpeetrit
kipsi o s t a t e**

VILJANDI PÕLLUMEESTE SELTSI

KAUBANDUSE OSAKONNAST

Viljandis, Tallinna tän. nr. 3. Telefon nr. 6 ja 3-23.

HARUKAUPLUSED:

S. Kõpus, telef. 5. Kärstnas, telef. 8. Tarvastus,
telef. 20. Õisus, telef. 8. Oiul, telef. V. Tänassilma 6-I.

Ostame piiramatul hulgal kodumaa

pesemata lambavilla

ning maksame ametliku komisjoni poolt noteeritud hindu. Villa vastuvõtupunktides makstakse villa vastuvõtmisel avanssi kr. 2.— kilolt. Ülejäänud summa vastavalt villa headusele ja noteeritud hindadele tasutakse peale villade hindamist eriteadja poolt Tallinnas. Vastuvõtt ka otse tootjalt, mil puhul saatekulud raudtee dublikaadi või konossementide järgi kannab Karja Keskühisus.

Villa vastuvõtupunktid linnades ja suuremates maakohtades.

Peale selle võtab Karja Keskühisus müügiks

veiseid, lambaid, vasikaid—

elusalt ja tapetult, ning **NAHKU.**

KARJA KESKÜHISUS

Tallinnas, Suur Karja nr. 3.

Telefonid: Kontoris nr. 450-24 ja 478-44. Tapamajas nr. 303-15, 303-37.

Villaladu Tallinnas, Suur Karja tn. 1.

